

ניסינו מאד לשתף פעולה בענין שיפוט הפרות על ידי הרפתנים, אבל מתברר לנו שהענין הרבה יותר קשה מאשר הערכנו בתחילה. הלכנו, שני רפתנים ותיקים, עם כל הניירות, תמונות וחומר כתוב שפורסמו בענין. מהר מאד התברר לנו שהדברים לא ברורים מספיק ופעמיים או שלוש צלצלנו ל"און" להתייעצות נוספת. בהתחלה זה הלך לנו לאט מאד, במשך הזמן יותר מהר. התכונות שיש לנו בעיות איתן הן "אופי חלבני", ובשילוב של מיקום הפטמות ורוחב העטין לא תמיד מסתדר לנו. מענין לראות איך הפרות מגיבות להסתכלות הזאת, עצם העובדה ששני רפתנים עומדים ומסתכלים עליהן גורם לאי נוחות וחוסר שקט, הן היו מבינות זאת הרבה יותר, אם היינו באים לתת להן זריקה או כל טיפול אחר.

איזה "דחיפה" מאחור כאשר הוא לא מקדיש לה מספיק תשומת לב. כאשר הרופא עובר לתא הבא, בלורה ממשיכה לעקוב אחריו עד שהוא מתרחק מהשטח. פעם העברנו אותה לתא אחר וחשבנו שה"רומן" נגמר, אבל לשמחת כולנו היא חיכתה לו במקום החדש. מזל, שהיא כבר כמה חודשים בהריון ולא יהיה צורך למכור אותה, לזה בהחלט היינו צריכים לקבל אישור מדויב. בחודשים האחרונים שוב יש פיגור כל חודש בהחזרת החומר מ.י.ל.ן. שקילת אפריל נעשתה ב-8.4 והדפים נשלחו בתוך כמה ימים. עוד הספקתי לשלוח את שקילת מאי, שהייתה ב-12.5, לפני שקיבלנו בחזרה את הדפים מאפריל. זה לא איפשר שליחת תיקונים אם היה צורך, ונתונים על שינוי תנובה שהתקבלו אחרי חודש לא שווים הרבה. אני מקווה שהפיגור קשור בחגים הרבים שחגגנו בתקופה הזאת ושבקרב שוב נקבל את הנתונים תוך זמן סביר.

בזכות הספק – מונולוג של רכז רפת המסיים קדנציה

אריה ברוש, מושב שיתופי מולדת

דרורי אולי מסבירה בצורה ציורית את מגוון האפשרויות להפיק את המירב מהפרה. כאמור, גישתי הבסיסית היא בזכות הספק. לבדוק כל יום מחדש, לבחון כל יום מחדש, האם אנחנו פוסעים בנתיב הראוי?

כאשר שאל אותי משהו: "איך?" תמיד השבתי: שנכון לעכשיו, בתנאים שלנו, בעדר שלנו, בשנה הזו – אנחנו עובדים בצורה כזאת וזה נכון לגבי האקלים, המזון והרכבו וחלוקת המלטות מסויימות וכו'.

כל בוקר מחדש, מוקדם ככל שניתן נהגתי לבצע את ה"סיבוב" שכלל:

- (1) בדיקת המזון שנשאר באבוסים וכמותו;
- (2) עיון בכמות החלב שנשלחה למחלבה;
- (3) דשדוש וחיטוט בזבל שהפרישו הפרות בכדי לעמוד על איכותו – האם יש גרעינים שלמים? האם אינו רך מדי או קשה מדי, האם הריח של הזבל טוב או חמוץ מדי. בעיני זהו מדד

לפני זמן קצר סיימתי תקופה נוספת כרכז הענף ב"מולדת".

אין בכוונתי לעשות כאן סיכום מקצועי וסיכום כלכלי, אלא לנסות ולהעלות על הנייר קצת הדיווחים וערעורים הקשורים בפרות, ברפתנים ובשאר גורמים הסובבים את הענף. אקדים ואומר: דברי אינם "מדעיים", אבל הם נובעים מעצם עבודתי בענף ובהחלט מסתמכים על ידע וקצת ניסיון.

לא בכדי הכתרתי דברי בכותרת: "בזכות הספק". ככל שהשנים עוברות ונצברות יותר "שעות עטין", אני נוכח לדעת שאכן ביולוגיה אינה מדע מדוייק ורב הבלתי ידוע מהידוע. מה שטוב ב"מולדת" אינו "עובד" בגבע ומה שעובד במעגן-מיכאל לא מתאים ל"מולדת". יתכן ובסופו של ענין התוצאות תהיינה זהות גם כלכלית וגם מקצועית. "ישנן אלף דרכים לפשוט את העור של החתול". אימרה זו ששמעתי מד"ר דוד

התנאים אצלו שונים.

ובכלל, אם העניינים מתנהלים כראוי – שיעור התנובה בהתאם לציפיות, רמת השומן טובה, וכן האכילה וההתעברות. חֶשׁוֹב פעמיים ושלוש ופשוט היה ספקן, האם השינוי כדאי וראוי? לעיתים חסכון של שקל גורר הפסד של שני שקלים! וגישה זו נכונה לטעמי, גם כאשר יושבים מול ה"אֲוֶרְקֶל מִדְּלָפִי" – המסוף של המחשב.

אצלי קיים העקרון שאיני עושה שינוי במנה, אלא אם כן הוא יביא לחסכון שיהיה שווה-ערך למחירו של חצי ליטר חלב. הגבול בין להרוויח סכום השווה לחצי ליטר חלב ובין הפסד של סכום השווה לשני ליטר הוא דק, והמבין יבין. כאשר צפה ועלתה בשורת הזבל מהלולים כחלק בלתי נפרד ממנת הפרות החולבות, התיחסתי לענין בספקנות כי בסופו של דבר זבל – הוא זבל – הוא זבל! בעיני זהו מזון המתאים לעדרי הבקר לבשר, אבל לא לפרה חולבת המניבה מעל 10,000 ק"ג חלב בשנה עם 3.5% שומן, פחות או יותר.

"אפשר לרמות רק בני-אדם, אך לא את בני-המעיים" – אומר שירו של רבי אורי זוהר, ואני מוסיף: אפשר לרמות את הפרה, אבל לא את העטין. דעתי היא שפרה בעדר שלנו צריכה לקבל מזון משובח עם הנעכלות המקסימלית. כלומר, עם מינימום של עפר ואפר! יתכן ומי שנתן זבל לולים, נתן פשוט את "עודף החלבון" דרך הזבל – ואולי, מנה ללא הזבל היתה נותנת את אותם הביצועים?

אני מתאר לעצמי שישנם החולקים עלי בענין זה או אחר, אבל דבר אחד מוסכם עם כולם: אין תחליף לרפתנות טובה ולמסורת ברפת. לא חשוב אם אתה בראש "טבלת הליגה". מה שחשוב הוא שהעדר מתקדם משנה לשנה, שישנה מדיניות ברורה ביחס לכיוון ולשיטה ולא קופצים כל שבוע משיטה וגישה אחת לאחרת. תמיד ראיתי ברפת את אחד הענפים היפים והמתקדמים, שצוות של חוקרים ומדריכים מסורים מלווה אותו. אני מאחל לכל העוסקים ברפתנות, שהענף ימשיך להתקדם ולהתפתח ושצריכת החלב תגבר גם כן, עם כל המשתמע.

ראשוני ובסיסי שכל רפתן צריך לדעת ולהכירו. (4) איך מתנהגות הפרות, האם הן רגועות ומעלות גירה והתנהגותן דומה ליום האתמול? האם הן מפחדות ממך, הרפתן? או שאתה מסתובב ביניהן והן שקטות?

כמו שכתוב בהגדה של פסח: "היה נותן בהם סימנים", כך גם אני חיברתי מזון, חלב, זבל, התנהגות, וקיבלתי מחזה – המחזה שכל רפתן חייב לראות כל בוקר! כמובן, סיור הבוקר כולל גם חיפוש המלטות ודורשות ובדיקת שקתות המים.

מכל מלמדי השכלתי – ככל שהזמן עובר נוכחתי לדעת עד כמה רבים הם הנושאים שאינם מוחלטים ומה שהיה נכון ופופולרי לפני עשור שנים שוב אינו מתאים לשנת 1986. אכן, ישנם דברים יסודיים שאינם משתנים, כמו קביעות בנהלי ההזנה או החליבה או ההתנהגות עם הפרות.

אין ויכוח על העובדה שהפרה צריכה ליהנות משפע מים צוננים ונקיים. אבל, על הרכב המנה, תכולתה וכדומה – כאן אין אמת אחת כי כאמור, אנחנו עוסקים בביוֹלוֹגְיָה ועדיין לא נמצא החוקר שיספר לנו מה קורה כאשר המנה מכילה, למשל מי-גבינה טריים ו"לימונית" (שאריות מתעשית חומצת הלימון) יחד עם שפע גרעיני כותנה שלמים וגלוטן התיירס.

איך יתכן, על פי התיאוריות, שמנה המכילה 25% מזון גם אמיתי (בחומר היבש) מאפשרת לפרה להניב חלב רב (מעל 45 ק"ג ליום) עם 3.7–3.8% שומן?

לא הבנתי ואיני מבין את אלה, שאחרי ניסוי של חצי שנה או שנה יוצאים במאמרים עם מסקנות. לפי הבנתי, רבים הם המשתנים אשר מחייבים לערוך ניסוי כזה לאורך תקופה ארוכה יותר, וגם אז לעשות אותו במספר מקומות.

תמיד עולה חיוך על שפתי כאשר אני נזכר בתוצאות ניסויים שבוצעו על 10 פרות – ששתיים מהן יצאו בגלל דלקת. לדעתי, רפתן טוב צריך להיזהר מיישומן של המלצות "חדשות" – אלא אם כן הן מבוססות על עבודה רצינית ומעמיקה והמסקנות ברורות. וגם אז יתכן והתוצאות במשקו לא יתאימו לציפיות כי